

HECE

ISSN 1301-210X

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 17 SAYI: 204 ARALIK 2013

ahmet yavuz koç • ali emre
ali galip yener • ali göçer
ali k. metin • atakan yavuz
atilla mülayim • betül aydın
bilal can • bülent keçeli
celâl fedai • cemal şakar
çayan özvaran • elif nuray
enes t. tüfekçi • ercan yıldırım
furkan mülayim • gökçe özder
halil ünal • hasan aycın
h. hüseyin çağırın • hayriye ünal
hilmi uçan • hüseyin atlansoy
kemal gündüzalp • kenan çağın

DOSYA: 2013 ŞİİRİ

m. fatih kutan • murat erol
mustafa köneçoğlu • mustafa oğuz
nagihan şahin • n. cihan beken
onur ocak • semiha kavak
sümeyye betül • tarık deniz
ümit güçlü • ü. zeynep kayabaş
vural kaya • yahya kurtkaya
y. alper özsoy • y. turan günaydın
yükselel peker • zeynep arkan

204

EDEBİYAT GÜNDEMİ

- Hilmi Uçan/*Tatlısu Türkleri* 3
Ahmet Yavuz Koç/*Otuz Yedi Yıl Sonra Gelen Selam* 6
Yusuf Turan Günaydın/*3. Uluslararası Bodrum Sempozyumu* 9

Hasan Aycın/*Çizgi* 16

- Hüseyin Atlansoy/*Uzak Kuzey* 17
Celâl Fedai/*Ben Bir Şehir Biliyorum* 19
Kenan Çağan/*Mükemmel Çaresizlik* 20
Mustafa Köneçoğlu/*Peronları Boşaltın* 21
Vural Kaya/*Gidişler Kasidesi* 22
Yahya Kurtkaya/*Hakikatin Hatırı* 23
Kemal Gündüzalp/*Hayata Tutunmak İçin* 25
Ümit Zeynep Kayabaş/*Gökyüzü Adımları* 27
Ali Galip Yener/*"Dünya Edebiyat" Terimine Nasıl Yaklaşmalı?* 29
Celâl Fedai/*"Münasebetimiz Olayların Üstündedir"* 36
Ali Göçer/*Taş Yazıları* 40
Murat Erol/*Düşünce Hayatında Tercümenin İşlevi* 46
Ali K. Metin/*Devriye* 55
Cemal Şakar/*Ömer Hayyam Canisi* 63

- Yüksel Peker/*Gece* 66
Enes Talha Tüfekçi/*Yenilgideyken* 67
Hasan Hüseyin Çağırın/*Dost Evi* 68
Mustafa Oğuz/*Su* 69
Halil Ünal/*Sükütun Grameri* 70
Onur Ocak/*Mecburen Dönmeye Övgü* 71
Bilal Can/*Adisyona Yazılan Şiir* 72
Betül Aydın/*Perdecinin İdamı* 74

DOSYA

2013 ŞİİRİ

- Hayriye Ünal/*Dünyanın ve Tahammülün Sınırlarında: Ci* 78
Enes Talha Tüfekçi/*Özgün Bir Varoluş Gösterisi: Gösteri Uçuşu* 86
Zeynep Arkan/*Dümdüz Olmayı Dileyen Bir Dağ, Ayşe Sevim Şiiri* 89
Bülent Keçeli/*Bu Limanda Bekleyelim* 92
Ümit Güçlü/*Aşkî Tahrif Şiire Lirizm* 94
Gökçe Özder/*Bir "Garip" Arzu ve Muzaffer Tayyip Uslu Şiiri* 96
Mustafa Köneçoğlu/*Yanlış Söylenen İsimler Çağında Şairin İradesi* 98
Yahya Kurtkaya/*Üvey İkiz'in İç Dikişi Üzerine* 102
Ali Emre/Mustafa Akar Şiirinde Üçüncü Durak: Tüm Nefesliler 107
Sümeyye Betül/*Söyle Sessizlik* 110
Atakan Yavuz/*Dünyanın Külü* 113
Hasan Hüseyin Çağırın/*Son Üç Dakika* 116
Nazmi Cihan Beken/*Herkes Kadar Musap* 119
Çayan Özvaran/*Gizli Buzlanma'nın Kıyısında* 122
M. Fatih Kutan/*Biraz Daha Hayatıyet!* 126
Yusuf Alper Özsoy/*Sahte Siyah* 128
Elif Nuray/*"Boyalı Çalgı"* 132

- Nagihan Şahin/*Yatak Odası Günlüğü* 135
Ercan Yıldırım/*Günümüz İnsanı ve Yeni Bir Metafizik* 138
Atilla Mülayim/*Kapitalizmle İnsanı Yaşatmak Mümkün mü?* 145
Tarık Deniz/*Bir Çekmece Unutulmuş Çocukluk İkonu İstanbul* 151

KİTAPLIK

- Furkan Mülayim/*Türkiye Cumhuriyeti Tarihine Giriş* 156
Semiha Kavak/*Osmanlı İktisat Düşüncesinin Çağdaşlaşması* 157
Yusuf Turan Günaydın/*Şeyh-İ Ekber Muhyiddin-İbnü Arabî'yi Okumak* 159

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 17 SAYI: 204
ARALIK 2013
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Dizgi-Düzeltili: Hece

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ ANKARA

2013 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 260 TL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 30.11.2013

HİLMİ UÇAN

TATLISU TÜRKLERİ

Mithat Cemal Kuntay birine kızıyor, kaşlarını çatıyor ve “*Tatlısu Türkü!*” diyor. Tanzimat’tan beri yaşadığımız bir çelişkiyi, onulmaz bir iç dramı ifade ediyor bu tamlama. A. Hamdi Tanpınar, “ne içindeyim zamanın ne dışında” diyor. Fatih mi Harbiye mi? Peregrini mi Osman mı? diye sorular soruluyor hep. Ya da Nasrettin Hoca üzerinden anlatılan hırsız hikâyesi: Yakala getir, gelmiyor; koy gitsin gitmiyor. *Tatlısu Türkü* deyimi de iki arada bir derede olan insanımızın durumunu anlatan güzel bir nazire. Osmanlı kendi içindeki lövantenlere *Tatlısu Frengi* demiş. 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı, batlıları taklit eder, onlar gibi evlere, onlar gibi mobilyalara sahip olmak ister. Bir tarafta keman bir tarafta piyano, bir tarafta Şark köşesi, bir tarafta İngiliz mobilyaları... Mithat Cemal Kuntay’ın bu naziresini hak eden birçok örnek insan, örnek eşya gösterilebilir.

Tatlısu Frengi için bildiği gibi *lövanten=levantine* de denilir. *Lever*, “kaldırmak, sona erdirmek” demek. *Levant*, “doğan” anlamına geliyor. Güneşin doğması da bu sözcükle ifade edilir: *Le soleil levant=Doğan güneş*. Güneş doğudan doğar. *Levantine* de “doğulu, ortadoğulu”, “Fransa’ya göre doğuda olan ülkeler” anlamında bir sözcük. Avrupa’dan gelip birkaç kuşak Doğu’da, Osmanlı’nın içinde yaşayan Batlılar, ‘lövanten’ler, ‘*Tatlısu Frenkleri*.’

Tatlısu Frenklerinin konuşmaları, şiveleri, gelenekleri zaman içinde değişmiş, yer yer buldukları toprakların kültüründen izler taşımaya başlamıştır. Bu nedenle, *Tatlısu Frenkleri* tam bir Avrupalı değildir. Değişmişler, dönüşmüşlerdir. Avrupa’daki soydaşlarından farklı tutumlar, farklı bir kültürel görünüm kazanmış-

EDEBİYAT
GÜNDEMİ

lardır. Ne var ki içinde yaşadıkları Doğu toplumundaki insanlar gibi de değillerdir. Tam bir kültürel, ulusal kimlikleri yoktur. Doğulu da değildir; Batı'dan gelmişlerdir ve Hristiyan'dırlar. Sözcügelimi aslı Fransız olan bir lövanten tam bir Fransız değildir. Lövantenler arada kalmış insanlardır. Bunlar Türkçenin yanında birkaç yabancı dil bilir. Fransızca, İngilizce, Rumca... Çoğu da Katolik'tir. İtalyan ve Fransız okullarında öğrenim görmüşlerdir.

Tatlısu Frenği tamlaması hemen denizi, okyanusu, balığı akla getiriyor. Okyanusta yetişen, denizde yetişen balık, balık çiftliğinde yetiştirilen balıktan daha kıymetlidir, daha bir özgün, daha bir besleyicidir. Okyanus somonu ile çiftlik somonu aynı değildir. Deniz levreği, tatlı su levreğinden pahalıdır. Çünkü sahtelik yoktur; omegası çoktur, daha yararlıdır. Tatlı su balığı dendi mi biraz daha yapmacık, doğal olmayan, yapılmış, aslına benzetilmeye çalışılmış, gevşek, omegası az, omurgası zayıf bir balık akla gelir. Başka bir çiftlik ortamında biraz yozlaşmış, biraz değişmiş, dönüşmüş, biraz sahtedirler, başka bir deyişle özgün durumlarını yitirmişlerdir. *Tatlısu Frenkleri* de Doğu'da doğup büyümüşlerdir ama batılıdırlar. Bunlar Frenk'tirler ama esas Frenk değildirlere. Açık bir kimlikleri yoktur. Her iki taraftan da olabilirler. İçinde yaşadıkları toplumdandan da dışlanmak istemezler: 'Bizi kendinizden farklı düşünmeyin! Bizi dışlamanın' diyen bir tutumları vardır.

Günümüz Türkiye'sinde gerçek lövantenler hayli azaldı. Ne var ki bu topraklarda doğup büyüüp de bu toprakların geleneklerine karşı kaygısız, Batılı gibi olmaya öykünen yerli lövantenler çoğaldı. Meclisin geleneği var ama kocaman bir uygarlığın geleneği yok. Cemil Meriç'in deyişiyile bunlar *müstağripler*dir: Batı'yı talep edenler. Osmanlıca bilmeyiz, 50 yıl öncesini okuyamayız ama bir, iki batı

dili biliyoruz artık. Ya da en azından öğrenmeye çalışıyoruz. İlimin de sanatın da Müslümanların da Hristiyanların da teknolojinin de lövantenleri var desek neler düşünürüz acaba? Özgünlük yok.

Osmanlı'nın son yıllarında, Cumhuriyet'in ilk yıllarında çok sayıda Tatlısu Türk'ü görülebilir: Osmanlı'da Mustafa Reşit Paşalar, Ubeydullah Efendiler, Abdullah Cevdetler... Faliş Rıfkılar, Yakup Kadriker, Reşat Nuriler, Ruşen Eşrefler, Behçet Kemaller, Kemalettin Kamular, Aka Gündüzler... Bunlar devletin *meb'us* yaptığı, beslediği, yönlendirdiği, yönettiği, siparişle yazılar yazdırdığı aylıklı yazarlardır.

Bunların, Osmanlı yıkılırken yazdıkları ile yıkıldıktan sonra yazdıkları çok farklıdır. Yakup Kadri kendi yazdığı *Çarşaf* yazısını çok geçmeden yalanlar; *Çalılıkusu*'nun ilk basımları ile ikinci basımları birbirinden farklıdır. Bunlar gönülde değil ikbalde kalmasını bilenlerdir. Bunlar hayırla yad edilmiyor. Gerçekler konuşuldukça, öğrenildikçe de insan üzüliyor, bazılarında öğreniyor. İnsanın kendi iç dünyasıyla çelişmesinden, iç dünyasıyla kavgasından daha büyük bir işkence yoktur. İnanmadan yapılan eylemin bir kıymeti olmaz. Romancılıkları, sanat dünyamızdaki yerleri ayrıca tartışılabilir. Ama bu gibi insanların yaptıklarını inanarak değil, daha çok ikbal için yaptıklarını düşünüyorum. Bir gün önce çarşaf yazısı yazanların, ertesi gün *Nur Baba'yı* yazması; romanlarında Feride'ye çarşafı çok yakıştıran bir kişinin birkaç yıl sonra *Yeşil Gece'yi* yazması; *Sinekli Bakkal'ı* yazan Halide Edip'in, fanatizmin öncüsü, Halkevleri ödüllü *Vurun Kahpeye'yi* yazması; "Kara Bir Gün" adlı bir yazı yazan kişinin, ardından İstiklal mahkemelerindeki idamlara, İskilipli Atf Hoca'nın asılmasını çanak tutan yazılar yazması, Atf Hoca'yı Mazhar Osman'a şikâyet etmesi... Bunlar kolayca açıklanacak tutumlar değildir.

Tatlısu Türkünün tutumlarına verilecek örnekler çoğaltılabilir. Bu tutumlar, sağlıklı bir düşünceyle değil, belki ikbal tutkusu ile açıklanabilir. Bu *Tatlısu Türkleri* halkı sürekli küçümseyen, halkı adam edilecek yığın olarak gören, halk acından ölüren yokluk çekmeyen iktidar sahipleridir. Ölünceye kadar ikbalde kalmışlar, kentsoylu bir yaşam sürmüşlerdir. Günümüzde, gündelik yaşamımızda da benzer tutumlar gözlenebilir.

Caroline, Jaqueline, Jeanne... gibi *Tatlısu Frenkleri* vardır. Biz de sizin gibiyiz derler. Ama değillerdir, Hristiyan'dırlar. *Tatlısu Türkü* ise bu ülkenin insanıdır. Bu ülkede yaşayan, Batı'dan gelmemiş bir lövanten, bir doğuludur. Doğuludur ama kendi değerlerinden, değer yargılarından da vazgeçmiştir. Müslümandırlar ama İslam adına ne söylenirse söylensin tevîl etmeye, çağa uydurmaya, batılı bir insana benze-meye çalışırlar. Esen rüzgâra göre kendilerine bir kimlik biçerler. Bunların bir dramı, yaşadıkları ortamlı bir çatışması kalmamıştır. Ancak kendi çıkarları zedelenince bir çatışma çıkar. Çağa ve çıkarına uymayanı beğenmezler. Helal ve haramları çağa göre, işlerine geldiği gibi değiştirebilirler. İnançlarının ışığında değil, pozitif bir aklın, çağın ışığında dünyayı anlamlandırır-lar, açıklarlar. Pragmatiktirler. Her hakika-ti paradoksa çevirmekte hünerlidirler. Bilgili olabilirler ama bilge değildirler. Özel mülkiyetten başka gözlerini diktikleri bir hedef yoktur. Olmak değil, sahip olmak gibi bir tutkuları vardır. Bu sahip olma duygusu onları ahlaksızlaştırır. Bunların derdi bütün 'hasene'leri, güzellikleri, cenneti bu dünyada yaşamaktır. Bunların öte-de 'hasene'ye ihtiyaçları yoktur. Bu dün-yada Koçlar gibi zengin, ahirette de Abdülkadir Geylani olmak isterler. Herkesle iyi olmanın bir yolunu bulurlar. Liberaldirler, kendilerine hizmet edecek olanları beslerler, ihsanda bulunurlar.

Reşit Paşa'nun seremonilerde kullandığı diplomatik eşi vardır. Yabancılarla gö-

rüşmelerde yanında bu eşini bulundurur. Ölümünden sonra hiç kimsenin bilmediği, kimisi çocuklu üç eşinin daha olduğu anlaşılır. 'Beni, bizi dışlamayın, bakın ben de sizin gibiyim, biz de sizin gibiyiz' demenin ruhsal açıklamasıdır bu. Alafrangalığı ile alaturkalığı birbirine karışmış Ali Nizami Beyler. İki arada bir derede kalmış kişiler. Bunların ortaya koyacağı, üreteceği bir güzellik yoktur. Çünkü özgün değildirler, taklitirler, taklitçidirler.

Bir *Tatlısu Türkü*'nü *Tatlısu Frenği*'nden ayıran en önemli nokta ise şudur: *Tatlısu Frenkleri* biraz çekingen, biraz içe dönük-türler. *Tatlısu Türkleri* ise kibirlidirler, nob-randırlar. Burunlarından kıl aldurmazlar, faşizan tutumlarını sıkça görebilirsiniz. Bu toprağın sesi, rengi yoktur bunlarda ama ev sahipliğini de kimseye bırakmazlar. Bu toprağın sesini duyarlarsa hemen küçümserler, burun kıvrırlar. Bazen de bu toprağın esas sahiplerine çıkış yolu da gösterirler, 'Suudi Arabistan'a, başka bir ülkeye gidin' derler. Adam olmayan kızları Viyana'ya gitmek zorunda bırakırlar. Ama kendileri Viyana valsleri ile dans ederler, Onuncu Yıl Marşı dinleyerek kutlamalar yaparlar. On yılda 15 milyon genç yaratmakla övünürler. Güçlerini inançlarından değil, iktidardan, *Tatlısu Türkü* olmaktan alırlar. *Tatlısu Türkleri* malı da parayı da kapitalistler gibi kullanırlar. Malı ve parayı ceplerine değil kalplerine koyarlar.

Lövantenlerin her şeye rağmen kurallarına uydukları bir kiliseleri vardır. *Tatlısu Türklerinin* ise kiliseleri yoktur; camiye de benimsememişlerdir. Kilise ile cami arasında gidip gelen bir dünyaya sahiptirler. Camiye gidene eleştirmekten başka malzemeleri yoktur. Kendi günahlarını görmezler. Olgunluğun günahattan sakınmak olduğunu kavrayamazlar. *Tatlısu Türkleri* ancak taklit etmişler, kuklalığa razı olmuşlardır.

İnsanın üzerinde endüstriyel bir kışla-nın, ekonomik bir despotluğun hegemon-

yası var. İnsanlık makinenin, tüketimin kölesi, mala teslim. Dostluğu, sevgiyi bile çıkarla eşitleyen bir insan, bir toplum geleceğe ne önerebilir, ne bırakabilir? Birkaç ev, birkaç araba. Bir ömür, sadece bir ev ya da evler, sadece bir araba ya da iki araba almak için tüketilebilir mi? Yaşam buna indirgenebilir mi? Çoğu şey sanal, doğal değil. Her şey kurgu, şiir bile.

Şöyle bir olgu, üzerinde düşünülmeğe değer mi? 'Patricia', 'Athena', 'Nicolas...' adlı Osmanlı şehzade ve sultanlarının değişimi sürgünde, bir bakıma doğal olarak gerçekleşti. Bizdeki, içimizdeki değişimse kendi yurdumuzda 'diplomatik eşler' edinen bürokratik elitlerin sancarlaştırılması ile gerçekleştirildi.

Dünyanın mihverinde sevginin yer aldığına ben de inanıyorum. Sevgisiz varılacak bir menzil yok. Ne var ki anlam zıtlıklardan doğar: Nefret bilinmezse sevgi de anlaşılıyor. Nefret edilmesi, buğz edilmesi gerekenleri de sevmemek gerek sanırım. Çünkü onlara gösterilecek her sevgi yanlış, yanlış sevgilerin devam etmesine, başkalarının da yanlış sevmesine, yanlış sevmesine yol açacaktır.

Mithat Cemal güzel bir nazire yapmış. *Ezilenler* romanındaki erkek kişi Alyoşa tutarsızdır. Kimi sevdiği belli değildir. Bencildir, herkesi, bir onu bir bunu sevebilir. Babası da dolandırıcıdır. Anlatıcı Nataşa'ya bir gün şöyle bir söz söylüyor: "Lüzumundan fazla seviyorsun Alyoşa'yı!"

Lüzumundan fazla sevmemek gerek Alyoşaları.

AHMET YAVUZ KOÇ

OTUZ YEDİ YIL SONRA GELEN SELAM

Şafak Sancısı* kitabı Cengiz Aytmatov ile Kazak şair Muhtar Şahanov arasındaki söyleşilerden oluşur. Kitapta Orta Asya Türk dünyasının iki büyük ismi

geçmişlerini, milli kimliklerini, Sovyet dönemini, yazar ve şairliklerini konuşurlar. Bir bölüm de Şahanov'un 'Şike' diye seslendiği Aytmatov'un çocukluğu ve babasıyla ilgilidir.

Şahanov, E. Hemingway'ın "Büyük yazar olabilmek için kabiliyetli, eğitilmiş, artı mutsuz çocukluk yaşamış olmak gerekir." sözünden hareketle Aytmatov'da tüm bu özelliklerin bulunduğunu belirtir. Gerçekten de Aytmatov'un çocukluğu büyük sıkıntılarla geçmiştir.

Aytmatov, 1935 yılında yedi yaşındayken bir gazetede çıkan röportajda büyüünce şoför olmak istediğini söyler. Evinde hangi oyuncaklarının olduğu sorusunu, sadece arabasının olmadığı fakat babasının ona alacağı şeklinde cevaplar. Babası o arabayı almış mıdır bilinmez fakat baba Töreku Aytmatov bu röportajdan iki yıl sonra tutuklanacaktır. Tutuklanmadan önce başına gelecekleri hissederek eşini ve çocuklarını köyleri Şeker'e göndermiştir. Dört çocuktan en büyüğü Cengiz dokuz yaşında, en küçüğü Roza altı aylıktır. Aytmatov bu ayrılığı şöyle anlatır:

"Tren kalktığı zaman, bir hayli mesafeye kadar bize el sallaya sallaya koşmuş, koşmuş. Değerli eşiyse candan sevdiği dört yavrusunu son defa uğurladığını Allah o anda hissettirmiş olmalı."

Töreku Aytmatov birkaç ay sonrasında tutuklanır, sorguya çekilip hapse atılır. Halk düşmanının ailesi olarak memleketlerine dönmüş eşi ve çocukları içinse zorlu bir süreç başlar. Yakın akrabalar erkekleri halk düşmanının akrabası olma suçlamasıyla birer birer tutuklanırlar. Götürülenler daha sonra hapishanelerde öleceklerdir.

Öte yandan aile baba Töreku'dan haber alamamaktadır. İlk başlarda; on sene hapis aldığı, bu yüzden mektuplaşmanın yasaklandığı onun hakkında tek bildikleridir. Sonraları iki gözü kör edilerek serbest bırakılmış bir tanıdıktan Töreku'nun yaşadığını öğrenirler. Bu arada üniversi-

teyi bitirmiş Cengiz'in yüksek lisansı kazandığı sırada halk düşmanının oğluna Stalin bursu verilmez düşüncesiyle bursu kesilir, yüksek lisans yapması yasaklanır. Ama o yılmaz, demiryoluna gider, vagonlara kömür, ağaç yükler; günlük ihtiyaçlar için para kazanmaya çalışır.

Derken 1957 yılında, yani tam yirmi yıl sonra İç işleri Halk Komiserliğinden bir haber gelir: "Aytmatov T. hakkında bilgi istemişsiniz. Gelip haberini öğrenebilirsiniz." İşin kötü tarafı o gün Cengiz Aytmatoov çok hastadır. Ateşi kırk dereceye yükselmiştir ve kalkmaya gücü yoktur. Bu nedenle annesi ile kız kardeşi Roza giderler.

Anneye göre kocası Sibirya'ya sürgüne gönderilmiştir. Sibirya'ya sürgüne gönderilenler arasında orada evlenip yuva kuranlar da vardır. O, eşinin hayatı pahasına evlenmesine de razıdır. İç İşleri Komiserliği giriş kapısından girmeden önce düşüncesi bu yöndedir. Aynı kapıdan dışarı çıktığıdaysa artık bambaşka gerçek vardır. Ellerine tutuşturulan raporda, Aytmatoov T.'nin ölümünden on dokuz yıl sonra aklandığı bildirilmektedir.

1957 aynı zamanda Cengiz Aytmatoov'un yazarlık serüveninin başladığı yıldır. Geçen yıllarla birlikte ünü yavaş yavaş artacak, önce Lenin Edebiyat Ödülü'nü, sonra Büyük Sovyet Ödülü'nü kazanacaktır. 18 yıl sonra babasının akıbeti hakkındaki ilk bilgiyi de yazarlık kariyeri sayesinde elde edecektir.

1975 yılında kız kardeşi Roza, işi gereği Talas'a gider. Orada karşısına bir kadın çıkar ve "Siz Cengiz Aytmatoov'un kardeşi değil misiniz?" diye sorar. "Evet" yanıtını alınca Roza'yı hasta yatağında ölümü bekleyen abisinin yanına götürür. Abisinin sayılı günleri vardır ve illa Cengiz Aytmatoov'la görüşmek istemektedir. Aytmatoov o sırada Amerika'da olduğu için buna imkân yoktur.

Hasta, Roza ile karşılaşınca hüngür hüngür ağlamaya başlar ve babaları Törekuul'la ilgili bildiklerini anlatır.

Adamın abisi halk düşmanı olduğu gerekçesiyle tutuklanmıştır. Ardından onu da tutuklarlar. Abisinin kimlerle irtibatı olduğu, ne tür propagandalar yaptığı yönünde sorguya çekilir; işkence görür. Dayağa artık dayanamayarak kendisinden geçer. Ayıldığında bir koğuşun taş döşemelerindedir. Etrafta onun gibi dayaktan ağzı yüzü şişmiş diğer tutuklular vardır. Onlardan birisi yanına yaklaşır.

"Kalk, benim yerime yat" diyerek köşedeki tek demir karyolaya yatırır. İşte o kişi Cengiz Aytmatoov'un babası Törekuul'dur. Böylece aralarında bir arkadaşlık oluşur.

Törekuul hapiste yastığının beyazımsı kılıfından küçük bir el torbası dikmiştir. Torbaya Cengiz ve İlgiz diye iki oğlunun ismini işlemiştir. Yanına bir de Talas yazmak istemiş fakat ip bitince son "s" harfini yazamamıştır. Birgün bu torbayı arkadaşına verir:

"Benim günüm yaklaştı. 58. maddeye göre ceza kesmişler. "Halk Düşmanı" olarak mektup yazmam ve dışarıdan herhangi bir haber almam yasaklandı. Senden ahretlik bir isteğim var. Şu hapisten kurtulursan Şeker'e git, hanımımla, çocuklarımla görüş. Ben "Halk Düşmanı" falan değilim. Bunun bir iftira olduğunu anlat onlara. Cengiz'le baş başa oturup konuşursan memnun olurum. Cesaret aşılı ona, hayatta karşısına çıkabilecek zorluklara karşı dirençli olmasını öğret. Benim "vatan haini" olmadığımı açıkla. Kardeşiyle ikisinin ismini yazdığım şu torbayı benden hatıra olarak götürürsün."

Sonra Törekuul götürülür. Götürüldükten iki gün sonra da cılız bir polis gelerek eşyalarını sorar. Törekuul'un ne durumda olduğu sorusuna sırtarak "Şu anda ruhu cennette uçuyordur" yanıtını verir.

Adam aradan çok bir zaman geçmeden "Halk Düşmanı"nın kardeşi olduğu bahanesiyle on yıl hapis cezasına çarptırır.

lır. On sene boyunca üzerinde Cengiz ve İlgiz isimlerinin yazılı olduğu torbayı yanında taşır. Fakat on yıl tamamlandığında geri dönmeye izin verilmez. Orada evlenir, çalışır. Bu sırada sarhoş olduğu bir akşam montunu, cebindeki torbayla birlikte nehre atar. Nihayet memlekete dönmeye izin verilir. Töreku'l'un çocuklarını araştırırsa da taşındıklarını öğrenir.

Arkadaşına verdiği sözü tutamamış olması arada bir yüreğini sıkıca da artık yavaş yavaş unutmaya yüz tutmuştur. Ta ki bir hastane odasındaki tesadüfe kadar...

Hastanede yatarken yanında yatan delikanlının bir kitap okuduğunu görür. Diğeri, adeta büyülenmiş gibi sabah akşam kitabı elinden bırakamıyordur. Bir ara delikanlı, doktorun yanına gidince kitabı şöyle bir eline alır. Toprak Ana isimli kitabın ilk sayfasında şu cümleler yazılıdır:

“Baba, ben senin anına heykel dikemem. Kabrinin nerede olduğunu da bilmiyorum. Bu çalışmamı, Töreku'l Aytmatov, sana armağan ediyorum. Aziz anam, bizi sen büyüttün, her türlü zahmete katlandın. Sana uzun ömürler diliyor, bu çalışmamı Nağime Aytmatov, sana da hediye ediyorum.”

Adamın gözleri önünden hapishanenin dar koğuşundaki o kederli yüz, onun son emaneti, üzerine iki yavrusunun isimleri yazılı torba, Sibiryaya ormanları, film şeridi gibi geçer.

İşte Roza'nın karşısına çıkan kadın, o abiyi ölüm döşeğinde son isteğine kavuşturmak için “Siz Cengiz Aytmatov'un kardeşi değil misiniz?” diye sormuştur. Babasının 1938'de gönderdiği selam 1975 yılında Cengiz Aytmatov'a ulaşmıştır. Yazar, babasının mezarını ise ancak Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra 1995 yılında öğrenecektir. O da adeta bir mucizenin eseridir.

1938 yılında Çontaş'ta İç İşleri Halk Komiserliği Dinlenme Tesislerinin yanına kimliği belirsiz birileri birkaç arabayla in-

sanları getirir, gizlice öldürürler. Cesetleri önceden hazırladıkları çukurlara gömerler. Olaylara, o sıralar tesislerin koruma görevlisi olan Ablkan Kuduraliyev isminde bir ihtiyar uzaktan şahit olur. İhtiyar, uzun yıllar boyunca oraya giderek öldürülenlerin ruhuna Kuran okur. Sonraları kızı Bübüra'ya “Bak kızım, burada pek çok kişi gömülüdür. Devir düzelirse açığa çıkarırsın. Sakın şimdilik kimseye tek kelime söyleme.” diye tembihler. Bübüra, Sovyetler dağılıp Kazakistan bağımsızlığını kazandıktan sonra babasından duyduklarını kâğıda geçirerek Güvenlik Komitesine mektup yoluyla başvurur.

Belirtilen yerde yapılan kazıda 137 kişinin orada gömülü olduğu belirlenir. Kemikler arasında Töreku'l Aytmatov'un idam emrinin yazıldığı üç sayfalık kâğıt bulunur. O sırada Lüksemburg'da bulunan Cengiz Aytmatov da törene iştirak eder. Kırgızistan'da 1995'ten itibaren 25 Kasım “Suçsuz Sürgünleri Anma Günü” ilan edilecektir. Aytmatov'u babasının gömülü olduğu yerin bulunması ile ilgili düşünceleri şu şekildedir:

“Aradan 53 sene geçtikten sonra, 137 kişinin kurumuş kemikleri arasından babama idam cezası verildiğine dair belgenin bulunmasıyla, gönlüm allak bullak oldu. Değil insan kemiği, çeliği bile çürüten yarım asırdan fazla zaman aralığında babamın cebindeki üç sayfalık evrakın hiçbir zarara uğramaması, şaşılacak şeydi doğrusu, Muhtar kardeşim! Allah varmış. Adalet geç de olsa yerini buldu. Fakat o devirde geçirdiğimiz uykusuz geceleri, hakarete ve horlanmaya maruz kalmayı ve zulmün karşısında elin kolun bağlı kalarak, kendi kendini yiyen bir zavallı durumuna düşmeyi Allah insana değil, hayvana bile göstermesin diyorum.”

* Bu yazıda Cengiz Aytmatov/Muhtar Şahanov, Şafak Sancısı, Çev. Damira İbragim, Da Yayınları, 2002. adlı eserden yararlanılmıştır.

YUSUF TURAN GÜNAYDIN

3. ULUSLARARASI BODRUM
SEMPOZYUMU

30 Ekim-1 Kasım 2013 tarihleri arasında Bodrum'da bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen sempozyum, Bodrum ve çevresiyle ilgili konulara tahsis edilmişti. Osmanlı döneminde Bodrum, Aydın Vilâyetinin Mentеше Sancağına bağlı bir kasaba olduğu için sunulacak bildirilerin konuları eski Aydın Vilâyeti sınırlarına kadar uzanıyordu.

Sempozyuma bir bildiri ile katıldım. Fakat iki gün boyunca (30-31 Ekim) sunulan bildirileri de dinledim. Dikkatimi çeken iki husus oldu öncelikle: Bodrum'da sunulan bildirileri dikkatle takip eden, sunum sonrasında sorular soran, katkılarda bulunan ve eğer -hemen hepsi Bodrum dışından katılan araştırmacıların bildirilerinde Bodrum'la ilgili hatalı bir bilgi varsa düzelten yerli halktan dinleyiciler vardı. Katıldığım birçok sempozyumda çok da şahit olmadığım bir durumdur bu. Sempozyumun düzenlenmesine katkıda bulunan Bodrumlulardan Prof. Dr. Ahmet Özgiray da hem bir oturumda bildiri sundu, hem de aynı saate rastlayan iki oturumdan biri hariç diğerinde bütün bildirileri dikkatle dinleyerek, hemen her bildiri sonrası kıymetli bilgiler, ayrıntılar verdi; hatta ilgi çekici hatıralarını nakletti. Ayrıca, yine katıldığım sempozyumların hemen hepsi üniversite + valilik + belediye işbirliğiyle düzenlenmiş idi. Bu sempozyumun kitapçığında bu üç kurumdan birinin ismine -açılış konuşmaları bölümü dışında- rastlayamadım. Ev sahipliğini tamamen (konaklama, iâşe-ibate) Salmakis Otelinin sahibi Tuncay Karakaya üstlenmişti. Bu, takdir edilmesi gereken bir husustur.

Sempozyuma en büyük desteklerden biri de Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünden gelmişti. Bu üniversitenin adı resmen 'düzenleyici' olarak geçmiyor idiyse de mensuplarından Sempozyum eş başkanı Prof. Dr. M. Akif Erdoğan ve Dr. Ömer Bıyık bildiri konularının belirlenmesinden başlayarak takibine ve sempozyumun belli bir düzen içinde yürütmesine kadar hemen her şeyiyle ilgilendiler. O sırada Bodrum'da bulunan Prof. Dr. Refet Yinanç da hem oturumları takip etti, oturum başkanlığı yaptı, hem de davetlilerle yakından ilgilenecek sempozyumu canlandırdı.

Prof. Dr. Nuri Köstüklü, M. Akif Erdoğan, Yılmaz Kurt, Hakkı Önkal, Saim Sakaoğlu, Sabri Sürgevil, Nejdet Bilgi, Fahri Maden, Rahmi Çiçek, Murat Alandağlı, Jean-Louis Bacque-Grammont, Mine Hoşcan Bilge, Ketevan Gocitaşvili, Elizabeth Machitidze gibi yurt içinden ve dışından onlarca bilim adamı ve araştırmacının katıldığı 3. Bodrum Sempozyumuna sunulan bildirilerin konuları gerçekten ilgi çekiciydi.

Dinleyebildiğim bildirilerden Muhammet Güçlü'nün Cevat Şakir'in Bodrum'a sürgününü konu alan bildirisi, yazarın hem derli toplu bir biyografisini sunuyor hem de hayatıyla ilgili ayrıntılara yer veriyordu. Güçlü, Cevat Şakir'in -biyografilerinde genellikle Oxford mezunu gösterilmesine rağmen- bizzat kendisinin buradan mezun olmadığını belirttiği; anesi vasıtasıyla Kenan Rifâî'ye müntesip bulunduğu gibi ilgi çekici ayrıntılar verdi. Yine Tuncay Ercan Sepetçioğlu'nun "Bir Göç, Bir Sürgün – İki Ada: İstanbul'a İskan Edilen Girit Muhacirleri" başlıklı bildirisi hem belgelere, hem sözlü tarih çalışmasına, hem de gazete arşivlerine dayalı hazırlanmış son derece güzel bir bildiriydi. Araştırmacı, dinleyicileri yer yer duygulandıran anekdotları per-

deye yansıtılan görüntülerle de destekledi. Yine Fahri Maden'in Bodrum camile-rini konu alan bildirisi, sadece arşiv ve matbu bilgi kaynaklarına değil, bu mi-marî eserlerinin bugünkü durumlarını yerinde tespit amacıyla gözlemlere de dayalı olması açısından doyurucuydu.

Bodrum Sempozyumuna ben de Mi-dillili Mehmed Hayreddin adlı unutulmuş (ve hakkında biyografik bilgi bulunmayan) bir XIX. yüzyıl müellifinin *Aydın Vilâyet-i Celîlesi Dâhilinde Birkaç Gün Seyahat* adlı kitabını tanıtan bir bildiriyle katıldım. 1898'de basılan bu kitapta yer alan Midilli, Manisa, İzmir ve Bergama'nın o tarihlerdeki manzarasını gösteren fotoğraflarını da perdeye yansıtarak izleyiciyle paylaştım. 28 sayfalık bu kitapçığın bir çeviriyazısını da bildiri metnime eklemiş bulunuyorum.

1 Kasım'da Sempozyum kapsamında bir İstanköy gezisi de düzenlenmişti. Ne yazık ki pasaport işini önceden halletmediğim için bu geziye katılamadım.

Artık sabırla bildiri kitabının basılmasını beklemek gerekiyor.

SAMSUN'DA SEMPOZYUM VARDI

Sempozyumlar düzenlendikten sonra bildiri metinlerinin kitaplaştırılması güzel bir teamüldür. Böylece bir sempozyum boyunca çok değişik alanlarda sunulan bildiriler, o sempozyumun özel konusuyla ilgili bir birikimi ortaya çıkarır. Bu birikimi ilgisine ulaştırmanın en sağlıklı yolu ise bildiri metinlerinin kitaplaştırılmasıdır.

Samsun'da 13-16 Ekim 2011 tarihinde konusu Samsun olan bir sempozyum düzenlenmiş ve fakat bildiri metinleri bugüne kadar kitaplaştırılmamıştı. Bekliyorduk kitaplaştırılmasını. Fakat Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin internet si-

tesinde şu haberi okuyarak büyük bir in-kisar-ı hayâle uğradık: "*Samsun Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi tarafından ortaklaşa düzenlenmiş olan Samsun Sempozyumu'nun bildirileri kitap haline getirilmiş ve kitapların dağıtımına başlanmıştır. Sempozyumda bildiri sunan ve 1. isim olan öğretim üyeleri 3 cilt halinde basılmış olan sempozyum kitaplarından birer takım OMÜ Basın biriminden imza karşılığı alabilirler. Öğretim üyeleri dışındaki katılımcılara ise sempozyum kitabı daha sonra CD olarak verilecektir.*" [<http://www.omu.edu.tr/samsun-sempozyumu-kitabi-10457-html/>]

Haber böyle... Basıldığını duymakla sevinecek katılımcılara tam anlamıyla şok yaşatacak bir açıklama ile karşı karşıyayız. Bildiri kitabı basılmış basılmasına da bildiri sunanlardan sadece öğretim üyesi olanlara "bir takım ve imza karşılığı" verilecekti. Öğretim üyesi olup da ortak bildiri sunanlardan da sadece ilk isim kitap alabilecekti. Üniversite mensubu olmayan katılımcılar ise alamayacaklardı.

Peki hemen soralım: Bu durumu niçin sempozyum başvuruları esnasında duymadınız? Duyurmuş olsaydınız da ona göre katılıp katılmayacağımıza karar verseymişiz... Aradan 2 yıl kadar bir zaman geçtikten sonra böyle bir sürprizle karşılaşmak ne kadar kötü... Sempozyum kitabının CD-ROM olarak verileceği vaadi de tam anlamıyla belirsiz bir tarihi işaret ediyor. Gerçekleşmeme ihtimali de her hâlükârda hesaba katılmalı.

Sempozyumlara katılanlar biliyor: Sunumlar kendi içinde gruplandırılarak oturumlar hâlinde dinleyicilerin huzurunda gerçekleştirilir. Konuşmacılara 15-20 dakika verilir. Bu sürede konunun ancak bir özetini sunabilir araştırmacılar. Dolayısıyla sempozyumların verimi asıl itibarıyla bildiri kitaplarında ortaya çıkar. Bildiri metinleri kitap olarak yayınlanmayan sempozyumlar yok hükmün-

dedir. Samsun Sempozyumunun bildiri-leri ise yayınlandığı hâlde katılımcıların bütününe olsun gönderilmeyeceği; belli başlı kütüphanelere ulaştırılmayacağı için yine yok hükmündedir.

Aslında sempozyum üç kuruluşun güçlerini birleştirmesiyle hazırlanmış: *Samsun Valiliği*, *Samsun Büyükşehir Belediyesi* ve *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*. Bu üç kuruluşun sempozyum kitaplarını -hiç değilse- bütün katılımcılara gönderebilecek kadar basmaktan âciz olduğunu düşünmek, -en hafif ifadeyle- inanılmaz bir durumdur. Buna gücünüz yetmiyorsa durumu katılacaklara başvurular esnasında bildirebilirsiniz. O zaman kimsenin diyeceği bir şey olmazdı: Katılacak olanlar da bu durumu bilerek katılmış olurlardı zaten.

Bu durumda şahsî kanaatimi belirtmeden geçemeyeceğim: Ben katıldığımı pişman oldum. Samsun için harcadığım araştırma emeğime de yazık oldu. Bugüne kadar birçok sempozyuma katıldım, ilk kez başıma böyle bir şey geliyor.

Üstelik bildiri metnim 'hükmen' yayınlanmış addedileceği için başka bir dergide de yayınlamayacağım.

CUMHURBAŞKANLIĞI ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

2013 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödüllerinin, İslam bilim ve teknoloji tarihi alanında yaptığı değerli çalışmaları için Fuat Sezgin'e, klasik büyüme ve kalkınma teori ve modellerine farklı bir perspektifle yaklaşımı nedeniyle Sosyal Bilimler dalında Daron Acemoğlu'na, Türk edebiyatının geniş kitlelerce benimsenmesine ve toplumumuzda kültür tarihine yönelik ilginin oluşmasına sağladığı önemli katkılar için Edebiyat dalında İskender Pala'ya, 'Batıya Akan Nehir' belgeseli ile insanlık tarihinin doğudan batıya yürüyüşünü güçlü

bir görsellik ve zengin bir anlatımla aktarmadaki başarısı ve bu doğrultuda medeniyetler arası uzlaşmaya getirdiği değerli bakış açıları için Belgesel dalında Bekir Karlıağa'ya, doğal ve kültürel çevre konuları ile kentlerdeki kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında gösterdikleri yoğun çabalar ve kent kültürü alanındaki toplumsal farkındalığın artmasında sergiledikleri başarılı çalışmaları ile Kültür ve Sanat Kurumu olarak Tarihi Kentler Birliği'ne, müziği, yorumu ve söylemiyle farklı görüşlerden çok sayıda insanı biraraya getirdiği gerekçesiyle Müzik alanında Ahmet Kaya'ya verilmesi uygun bulundu.

II. AHLAK ŞURASI YAPILDI

Türkiye Yazarlar Birliği ve Konya Büyükşehir Belediyesinin ortak girişimleriyle düzenlenen 2. Ahlak Şurası 22 Kasım Cuma günü başlayıp, 24 Kasım pazar günü sona erdi. Şuranın açılış programına, Konya Milletvekilleri Mustafa Kabakçı, Hüseyin Üzülmöz, Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek, Selçuklu Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, AK Parti İl Başkanı Ahmet Sorgun, Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı İbrahim Ulvi Yavuz, Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı D. Mehmet Doğan, TYB yönetici ve üyeleri katıldılar. Mehmet S. Aydın, Yasin Aktay, Mahmut Erol Kılıç, Hasan Yücel Başdemir, Celal Türer, Bekir Berat Özipek, İlhami Güler, Şükrü Karatepe, Muhittin Ataman, Birol Akgün, Ramazan Gözen, Berdal Aral, Alparslan Açıkgöç, Süleyman Elik, Âdem Çaylak, Hayri Kırbasoğlu, Abdurrahman Arslan, Mehmet Bulut, Mustafa Acar, Atilla Yayla, Cem Somel, Hüsnü Kapu, Hüsamettin Erdem gibi çok sayıda isim müzakereci olarak ya da bildiri sunarak Şura'da yer aldılar.

TANPINAR FESTİVALİ YAPILDI

Şehir ve Oyun temasıyla bu yıl 5. kez düzenlenen İstanbul Tanpınar Edebiyat Festivali'nin (İTEF) açılışı Avusturya Kültür Ofisi'nin Yeniköy'deki tarihî binasında gerçekleşti. Geceye, edebiyat ve sanat dünyasından pek çok isim katılırken açılış etkinliği, Avusturya Kültür Ofisi'nin Bele Marx ve Gilles Mussard tarafından 6.000 alüminyum elbise askısından oluşan dikkat çekici yerleştirilmesi altında konuşmalar ve okumalar ile sürdü. 3 Kasım'a kadar süren festival, 15 ülkeden 45'i aşkın yazarı ağırladı.

6. DİNİ YAYINLAR KONGRESİ

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 6.sı düzenlenen "VI. Dini Yayınlar Kongresi" 29 Kasım 2013 Cuma günü İstanbul Grand Cevahir Kongre Merkezi'nde başladı. Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez'in katılımıyla gerçekleşen ve üç gün süren kongrenin ana teması "İslam-Sanat ve Estetik" olarak belirlendi. "İslam-Sanat ve Estetik" ana teması altında 'Dinler ve Estetiğin Keşfi', 'İslam Sanatının Tarihsel Serüveni', 'İslam ve Edebiyat', 'İslam ve Mimari', 'İslam ve Müzik', 'İslam ve Görsel Sanatlar', 'Geleceksel Türk-İslam Sanatları', 'Din ve Sanat Konulu Neşriyat', 'İslam, Sanat ve Estetik Konulu Yayıncılıkta Gelecek İçin Perspektifler' konularının oturum başlıkları halinde değerlendirildiği kongrenin son oturumuna Diyanet İşleri Başkanı Görmez başkanlık ediyor.

MEVSİM EDEBİYAT

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) İstanbul Şubesi'nin İBB Kültür Müdürlüğü işbirliğiyle düzenlediği Edebiyat Mevsimi'nin beşincisi, "Ustaların İzinde" temasıyla 18-23 Kasım arasında Sultanahmet'teki Kızlarağası Medresesi'nde gerçekleştirildi. Etkinlikte bu yıl, ikisi hayatta bulunan beş büyük usta, Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu, Cemil Meriç, Sezai Karakoç ve Nuri Pakdil'i yüze yakın şair, yazar, akademisyen ve kültür adamının katılımı ile yeniden gündeme getirildi. Beş gün içerisinde her bir isim tek tek farklı açılardan konuşuldu. Diğer yandan Edebiyat Mevsimi Büyük Ödülleri, bu yıl etkinlik bünyesinde anılan beş

büyük usta üzerine özel çalışmalar yapan ve bu büyük ustaların genç kuşaklar tarafından tanınmasına katkı sağlayan isimlere verildi. Tören sonucunda Necip Fazıl Kısakürek ödülü Mustafa Miyasoğlu ve Üstün İnanç'a, Nurettin Topçu Ödülü İsmail Karaya, Cemil Meriç Ödülü Halil Açıköz'e, Nuri Pakdil

Ödülü Hüseyin Su'ya ve Sezai Karakoç Ödülü de Ali Haydar Haksal'a verildi.

KUYUDAKİ KORO

Kahramanmaraş'ta yayımlanan *Kuyudaki Koro* dergisinin 8. sayısında, sahalara ve yazarlara kitap ve kitap alma süreçleri ile ilgili anıları, düşünceleri sorulmuş. Yazar Ali Ayçil, Nihan Kaya, Ömer

Erdem ve İsmail Kılıçarslan sahaflar ve kitaplarla ilişkilerini anlatmışlar. Sahaf Lütfi Bayer, Sedat Yardımcı ve Kerime Yardımcı'nın yer aldığı dosyada sahaflar, bir sahafın nasıl kitap aldığını, Beyoğlu Sahaf Festivali hakkında düşüncelerini, sahafların ekonomik yönetiminden müzayedelere, okur kitabevi ilişkisinden sahafların yayınevleriyle ilişkilerine birçok konuda düşüncelerini anlatmışlar. Dergide ayrıca şair Hayriye Ünal ve görsel şair Anatol Knotek, Sahaflar Birliği Derneği Başkanı Emin Nedret İşli, Dedalus Yayınevinden Sedat Demir ve ressam Hüseyin Yıldırım ile söyleşi de yer alıyor.

MALATYA FİLM FESTİVALİ ÖDÜLLERİ BELLİ OLDU

Bu yılki festivallerin beğenilen filmlelerinden biri olan Yozgat Blues, 4. Malatya Film Festivali'nden de üç ödülle ayrıldı. Uzak İhtimal'in yönetmeni Mahmut Fazıl Coşkun'un ikinci filmi Yozgat Blues, 6 Aralık'ta gösterime giriyor. Yozgat Blues, ulusal uzun film kategorisinde en iyi film, en iyi yönetmen ve Siyad ödüllerine layık görüldü. En iyi kadın oyuncu ödülü Kursesuzlar filmindeki performansıyla İpek Türktan Kaynak'ın olurken, en iyi erkek oyuncu ödülü Eve Dönüş Sarıkamış 1915 filmindeki performansıyla Serdar Orçin'e verildi. Jüri özel ödülü de Eve Dönüş Sarıkamış 1915 filminin görüntü yönetmeni Hayk Kirakosyan'ın oldu.

TARİHİ ROMAN KONUŞULDU

Türkiye'den ve yurt dışından ünlü romancılar, edebiyat araştırmacıları ve tarihçilerin katıldığı II. Milletlerarası Tarihî Roman ve Romanda Tarih adlı sem-

pozyumu 7-8-9 Kasım günlerinde Dolmabahçe Sarayı'nda yapıldı. Toplantıyı Türkiye Yazarlar Birliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve TBMM Milli Saraylar, Müzecilik ve Tanıtım Başkanlığı müştereken düzenledi. II. Milletlerarası Tarihî Roman ve Romanda Tarih Sempozyumu'na Türkiye dışından Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Gürcistan, Türkmenistan ve İrlanda'dan yazar ve edebiyat eleştirmenleri katıldı. Tarih ve roman ilişkisi, tarih ve edebiyat ilişkisi, tarih ve sinema ilişkisi, tarihi gerçeklik ve sanal gerçeklik arasındaki ilişkinin mahiyeti, tarihî hadiselerin sinema ve edebiyata uyarlanmasında yaşanan sorunlar, tarih eğitiminde edebiyat ve sanatın rolü, tarihin sanat ve edebiyatta yeniden üretilmesi, milli ruhun oluşturulmasında tarihî bilginin sanat vasıtasıyla kurulması, tarihî romanların yazımında tecrübenin paylaşımı gibi konu başlıklarının yer alacağı sempozyum edebiyat eleştirmenlerini, romancıları, tarihî film senaristleri ve yapımcılarını bir araya getirdi. İlber Ortaylı, Mehmet Önal, Nuriye Akman, Burçak Evren, Yakup Çelik, Sevinç Çokum, Sadık Yalsızuçanlar, Hicabi Kır-

langıç, Mehmet Narlı, Beşir Ayvazoğlu, Kurtuluş Kayalı, Hakan Poyraz, Alaattin Karaca, Cüneyt İssi, Özlem Fedai, Ahmet Özcan gibi yurt içinden çok sayıda isim yanında yurt dışından çok sayıda konuşmacı da yer aldı.

RAMAZAN DİKMEN ANILDI

26 Kasım günü Ümraniye Kültür Merkezinde düzenlenen bir etkinlikle öykücü Ramazan Dikmen yad edildi. Türk Hikayesinin Usta İsimlerinden merhum Ramazan Dikmen 1956'da Dursunbey/Balıkesir'de doğdu. İlk öğrenimini Balıkesir'de, ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Çalışma hayatına 1983'de Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu'nda müfettiş yardımcısı olarak başladı. Aynı bakanlıkta bir süre de vergi kontrol memuru olarak çalıştıktan sonra 1988'de Fransızca çevirmeni olarak Devlet Plânlama Teşkilatı'na girdi. Eğitim ve araştırma göreviyle iki yıl kadar Brüksel'de bulundu (1989-1990). 10 Nisan 1997'de vefat etti. Ramazan Dikmen'in ilk öyküsü 1974 yılında *Akşam* gazetesinde çıktı. Öyküleriyle deneme, günlük, eleştiri ve Fransızca'dan çevirileri *Mavera*, *Aylık Dergi*, *Yönelişler* ve kurucuları arasında yer aldığı *Kayıtlar* (Kasım 1990-Haziran 1995) dergisinde yayımlandı. Kitapları: *Kıyıya Vuranlar* (öykü, İz Yay, 1996); *Afife Ablanın İncileri* (öykü, Hece Yay, 1997); *Tükenerek Çoğalmak*, (Deneme, Hece Yay, 2004); *İktidarın Anatomisi* (John Kennet Galbraith'ten çeviri, Hece Yay, 2004) ve bütün öyküleri *Muhayyer*

Ramazan Dikmen

(Hece Yay, 2006). Ümraniye'deki etkinlik Ali Salı'nın sunumuyla başladı, programı Mahmut Bıyıklı yönetti. Konuşmacılar arasında Mustafa Baki, Efe Hüseyin Sak, Mihriban İnan Karatepe ve Şakir Kurtulmuş da vardı.

KAYIPLAR:

TUNCER UÇAROL: Eleştirmen Tuncer Uçarol 25 ekim günü vefat etti. Uçarol, 1941 yılında Adana'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1964 yılında bitiren Uçarol, Ticaret Bakanlığı'nda maliye müfettişi olarak çalıştı. Dil Derneği Çağdaş Türk Dili dergisi yazı kurulunda görev aldı. Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü'nün verilmesine ve kurumsallaşmasına on yıl emek veren Tuncer Uçarol'un son kitap çalışması, *İşçi Edebiyatı* yarışma yazılarından seçip hazırladığı *Sonu Mutlu Biten İşçi Öyküleri* olmuştu. Uçarol, ayrıca Genel-İş Sendikası'nın katkılarıyla, *Kadın İşçiler*, *Çocuk İşçiler*, *Hüzzün Dolu İşçi Öyküleri* gibi işçilerin yaşamını anlatan öykü kitapları hazırlamıştı. *Yeni Adana* gazetesinde edebiyat, tiyatro, sinema eleştirileri yazdı. *Türk Dili*, *Varlık*, *Hece* ve *Yeni Ufuklar* gibi dergilerdeyse şiir üzerine eleştirileri yayınlanmıştır.

Tuncer Uçarol

AYTUNÇ ALTINDAL: Dinler tarihi, felsefe, gizli örgütler ve benzer konularda çok sayıda çalışmaya sahip olan Aytunç Altındal vefat etti. 1945'te doğan Altındal otuz kitap ve yüzlerce makale yazdı. Altındal 1973 yılında *Partizan* adlı

şiir kitabı nedeniyle 7.5 yıl hapse mahkum oldu ve yurtdışına kaçtı. 1975'te İsviçre'de *Marksist Yaklaşımla Türkiye'de Kadın* adlı kitabı çıkardı. 1989'da Zürih'te Modus Vivendi Yayınevi ve Sanat Galerisini yönetti. Yine 1989 yılında Rusya'da Kültür Danışmanlığı görevini yaptı. 1964'ten itibaren *Haber, Akşam, Cumhuriyet, Yeni Halkçı, Ullus, Günaydın, Yeni-gün* gazetelerinde yazdı.

MUHAMMED ARUÇI: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muhammed Aruçi, 57 yaşında 16 kasım günü İstanbul'da Hakk'ın rahmetine kavuştu. Aruçi, özellikle Balkanlar'da yaptığı ilmi ve sosyal çalışmalarla tanınıyordu. Makedonya'da Gostivar şehrinde 1956 yılında doğan Muhammed Aruçi, ilk eğitimini Makedonya'nın önemli âlimlerinden babası Kemal Efendi'den aldı. Aruçi, lise eğitimini Saraybosna'daki Gazi Hüsrev Bey Medresesi'nde, üniversite eğitimini ise Mısır'ın el-Ezher Üniversitesi'nde tamamladı. Bir süre Yugoslavya'da çeşitli vazifelerde bulunan Aruçi, doktora için İstanbul'a geldi. İSAM'da uzun yıllar görev alan Muhammed Aruçi, İslam Ansik-

lopedisi'nin Balkan maddelerini hazırladı. Marmara Üniversitesi, Saraybosna Üniversitesi, Priştine Üniversitesi, Sofya Üniversitesi'nde öğretim görevliliği yaptı. 2011 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı'nda profesör olarak göreve başladı. Arnavutça, Makedonca, Sırpça, Boşnakça, Bulgarca, Arapça, Türkçe ve İngilizce dillerini ana dili gibi konuşup yazan Muhammed Aruçi, Balkanlarda ilmin yayılmasına ve manevi bilincin oluşmasına yönelik önemli ilmi ve sosyal çalışmalar yaptı.

Muhammed Aruçi

DORIS LESSING: 2007'de Nobel

Edebiyat Ödülü'nü alan İngiliz yazar Doris Lessing, 94 yaşında hayatını kaybetti. Lessing, 1919'da babasının bir bankanın yöneticiliğini yaptığı İran'da doğdu. 18 yaşında Rodezya parlamentosunda çalışmaya başladı ve ülkede ırkçılık-karşıtı bir sol partinin kurulmasında rol aldı. 1943'te sona eren ilk evliliğinin ardından Komünist Partisi'ne

katıldı ve Alman siyasi eylemci Gottfried Lessing ile evlendi. 1949'da eşinden ve Rodezya'dan ayrılıp oğluyla birlikte Londra'ya geldi. O tarihten beri yaşamını profesyonel bir yazar olarak Londra'da sürdürdü. Birçok eseri Türkçeye çevrildi.